

Financování multimediální výchovy v hudebním oboru na základních uměleckých školách

Funding of Multimedia Education in Music Branch at Primary Art Schools

Petra Martinková / petram.martinkova@gmail.com

Department of Musicology, Faculty of Arts, Masaryk University, Brno, CZ

Abstract

In order to keep art education up with the times and attractive for young people, we cannot avoid innovation of subjects, equipment and teaching methods in a sense that the lessons should be enriched by multimedia elements. This paper deals with multimedia education at the primary schools of art in the Czech Republic, namely in the music branch. First part describes the system of primary education of art and defines multimedia. Subsequently the author shows how multimedia can be used by primary art schools and lists ways to fund necessary equipment. It is obvious that the initiative for gaining money for these purposes can come from a school itself but also from institutions outside of the primary art schools. The paper can also serve as a manual for directors of schools during introducing and development of multimedia subjects.

Keywords

multimedia education, primary school of art, music branch, funding of multimedia equipment

Základní umělecké školství

Základní umělecké vzdělávání je součástí jednak systému základního školství,¹ ale také systému na sebe navazujícího uměleckého vzdělávání. Základní umělecké školy podchycují a vzdělávají nadané jedince a odborně je připravují na neprofesionální uměleckou činnost, případně na studium na konzervatořích či na středních a vysokých školách uměleckého nebo pedagogického zaměření.²

Ve vymezení tohoto typu škol je nutné zdůraznit, že fungují v návaznosti na základní školství, což se promítá i do času vyučování, které obvykle spadá do odpoledních hodin.³ Přestože základní umělecké školy neposkytují stupeň vzdělání, studium má podobu dlouhodobého, systematického a komplexního studia.⁴ Od ostatních mimoškolních zájmových činností jej také odděluje fakt, že žáci dostávají vysvědčení a předpokládá se u nich domácí příprava.

Tradice českého uměleckého školství se utvářela už od 18. století uvnitř školského systému habsburské monarchie. V roce 1811 byla uskutečněna idea specializované hudební školy vznikem Pražské konzervatoře. V průběhu 19. století bylo na našem území zakládáno množství pěveckých spolků, hudebních škol či divadelních sdružení. Tyto kulturní a umělecké vzdělávací aktivity byly dále rozvíjeny i v průběhu 20. století a vytvářely platformu pro vývoj zájmového uměleckého školství, které zaznamenalo růst především po roce 1945. V roce 1961 byly ustanoveny lidové školy umění, na něž plynule navázal vznik základních uměleckých škol v roce 1990. Statut a pojetí ZUŠ byl upřesněn v roce 1991 vyhláškou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o základních uměleckých školách.⁵

Základní umělecké vzdělávání v současné době poskytuje základy vzdělání ve čtyřech uměleckých oborech – hudebním, tanečním, výtvarném a literárně-dramatickém. Multimediální tvorba v systému základního uměleckého vzdělávání představuje samostatný segment.

Pro účely tohoto článku je podstatný především obor hudební. Jeho vzdělávací obsah je členěn do dvou vzájemně provázaných oblastí – Hudební interpretace a tvorba a Recepce a reflexe hudby.

V oblasti Hudební interpretace a tvorba je žákovi umožněno osvojit si hru na nástroj, zpěv, popřípadě hudební kompoziční techniku. Žák získává elementární hudební návyky a dovednosti. Následně je rozvíjí nejen jako sólista, ale i jako hráč v komorní a souborové hře nebo ve sborovém zpěvu. Výuka je uskutečňována formou individuální výuky, tedy např. sólová hra na nástroj, a v podobě kolektivní výuky, např. hra v orchestru, pěvecký sbor či komorní hra.⁶

1 BARANČICOVÁ, Svatava. *Studie současného stavu podpory umění*, s. 196.

2 *Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*, s. 4.

3 BARANČICOVÁ, op. cit., s. 196.

4 *Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*, s. 7.

5 PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*, s. 88–89.

6 PRŮCHA, op. cit., s. 88–89.

Vzdělávací oblast Recepce a reflexe hudby umožňuje žákovi orientovat se ve světě hudby a využívat a přenášet zkušenosti ze hry na hudební nástroj do vnímání hudby a zpět. Prostřednictvím aktivního poslechu pak žák může poučeněji interpretovat hudební dílo a kriticky jej hodnotit. Tato vzdělávací oblast se realizuje především v podobě kolektivní výuky, např. jako hudební nauka.⁷

V prostředí základního uměleckého vzdělávání stojí multimediální tvorba mimo zmínované čtyři obory. Je chápána jednak jako prostředek či nástroj umělecké tvorby, ale také jako výsledek uměleckého procesu, tedy hotový tvar uměleckého vyjádření.⁸ Výuka multimediální tvorby na ZUŠ může být podle Rámcového vzdělávacího programu (dále jen RVP) realizována dvěma možnými cestami.⁹ První možností je uskutečňování multimediální výchovy jako samostatného studijního zaměření v rámci jednoho uměleckého oboru. V praxi to znamená, že multimediální výchova je zaměřena pouze na jeden ze čtyř vyučovaných oborů. Druhou možností je realizace multimediální výchovy jako integrovaného studijního zaměření, které vznikne kombinací vzdělávacích obsahů několika uměleckých oborů. I zde však musíme jeden z uměleckých oborů považovat za hlavní a splnit očekávané výstupy tohoto dominantního oboru. Zároveň ale zařazujeme vybrané vzdělávací obsahy dalších uměleckých oborů. Určení dominantního oboru je nutné pro stanovení hodinových dotací a způsob realizace vzdělávacích obsahů.¹⁰

Multimédia a multimediální technologie

Stanovení definice pojmů multimédia, multimediální technologie či digitální a informační technologie je poměrně náročné, neboť uvedené pojmy jsou užívány podle aktuální situace a daných souvislostí, často také jako synonyma.

Pokud bychom se chtěli zastavit u pojmu multimediální, překlad podle Slovníku cizích slov¹¹ zní mnohazpůsobový, předávající nebo uchovávací informace v textovém, zvukovém a obrazovém kompletu. Palán¹² chápe multimédia jako informační technologie, pro které je charakteristické sloučení audiovizuálních technických prostředků s počítači. Multimediální technologie pak z pohledu andragogiky popisuje jako „*technologie, které využívají multimédia, informatiku a telematiku v oblasti vzdělávání.*“¹³ Říčního pojetí je širší. Multimediální technologie definuje jako „*souhrn technických (hardware) i programových*

7 Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, s. 12.

8 Ibid., s. 11.

9 Ibid., s. 51.

10 Ibid., s. 51.

11 Slovník cizích slov: multimediální. ABZ.cz [online]. ABZ.cz, c2005–2019 [cit. 2019-07-28]. Dostupné z: https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=multimedialni&typ_hledani=prefix.

12 PALÁN, Zdeněk. *Multimédia*.

13 PALÁN, Zdeněk. *Multimediální technologie*.

(software) prostředků k vytváření, zpracování, záznamu (archivaci), přenosu a zobrazení různých multimediálních informací.¹⁴

Ať už jsou vymezení jakkoli odlišná, veškeré definice se shodují na tom, že multimédia spojují několik funkcí do jednoho celku, nejčastěji se jedná o spojení textu, audia, videa a animace za předpokladu interaktivního využití. Zastřešující definici pak nabízí Packer a Jordan a ukazují na propojenost multimedií s digitálními technologiemi. Multimédia popisují na základě pěti konceptů, kterými jsou integrace, interaktivita, hypermédia, imerze a narativita. Integraci chápou jako kombinování uměleckých forem a technologií do hybridního způsobu vyjádření, interaktivitu pak jako schopnost uživatele přímo ovlivnit svoji mediální zkušenost. Pod pojmem hypermédia rozumí propojování mediálních prvků za účelem vytvoření série osobních asociací. Imerzi autoři definují jako zkušenost s proniknutím do simulace trojdimenzionálního prostředí a narativitu jako estetickou a formální strategii, která je uskutečňována nelineární formou.¹⁵

Multimédia a digitální technologie jsou z hlediska pedagogického velmi důležitým prostředkem výchovy, vzdělávání a socializace žáka. Multimediální, příp. mediální výchova by měla přispívat k jejich správnému a opodstatněnému využívání.¹⁶ Není však možné úlohu multimedií v procesu vzdělávání přeceňovat. Jejich působení není samo o sobě pozitivní a je nutné brát v potaz i spolupůsobící faktory. Řadíme k nim zájem žáků či učitelů nebo jejich schopnosti a angažovanost, kterou vkládají do přípravy a celého edukačního procesu.

Podle Skalkové „účinnosti jednotlivých multimedií a digitální techniky nelze uvažovat izolovaně. Je nutné sledovat působení nejrůznějších systémů médií a multimediální techniky v souvislosti s obsahem vzdělávání, jednotlivými úlohami, ale také s konkrétními charakteristikami žáků.“¹⁷

Otázku zapojení nových technologií do výuky hudby řeší hudební organizace European Association for Music in Schools (dále EAS), jejímž cílem je zlepšení hudebního vzdělávání v různých školských systémech evropských zemí. EAS ve své publikaci¹⁸ vyzývá učitele k tomu, aby nesetrvávali v konzervativním způsobu výuky, neboť by mohlo dojít k odcizení se mladé generaci. Uvádí, že budoucnost hudebního vzdělávání by měla být svěřena učitelům, kteří budou umět nové technologie ve výuce účinně využít.

Multimédia na českých ZUŠ

Do současného vzdělávacího procesu čím dál více pronikají moderní didaktické prostředky, mezi něž řadíme i multimediální vybavení. Do výuky může být cíleně zave-

14 ŘÍČNÝ, Václav. *Moderní multimediální elektronika*.

15 PACKER, Randall – Ken JORDAN. *Multimedia: from Wagner to virtual reality*.

16 PRŮCHA, Jan – Eliška WALTEROVÁ – Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*, s. 152.

17 SKALKOVÁ, Jarmila. *Pedagogika a výzvy nové doby*, s. 24.

18 GALL, Marina – SAMMER Gerhard – DE VUGT, Adri. *New Media in the Classroom. European Perspectives on Music Education*, s. 11.

deno využití počítačů, počítačových programů, tabletů a smartphonů, elektronických učebnic či e-learningu.¹⁹ Pokud se blíže zaměříme na výuku na ZUŠ, zjistíme, že zvuková technika je součástí výuky už po mnoho desítek let, ale vývoj technologií ve společnosti stále klade požadavek i na zvyšování technického zázemí škol.

Multimediální vybavení

Pokud s popisem multimediálního vybavení na základních uměleckých školách začneme v obecné rovině, výchozím vybavením je počítač, na který je následně nabalováno další hardwarové i softwarové vybavení.

Účelem využití nových technologií a multimédií v hudebním oboru nemá být postupné nahrazování fungujících principů, které ve výuce hudby existují. Mělo by však docházet k naplnění požadavku, aby hudební vzdělávání kromě rozvoje hudebního zručilo i seznámení žáka s využitím nových technologií, které zajišťují záznam a reprodukci zvuku a hudby.²⁰

Co se týká hardwarového vybavení, škála přístrojů, které škola může pořídit, je velmi široká a záleží na preferenci každé školy, jestli výuku zaměří spíše na úpravu hudebního materiálu, tvorbu elektronické hudby, záznam zvuku, reprodukování hudby či např. na výuku zvučení. Další možností uplatnění moderních technologií je jejich zapojení do výuky hudební nauky či přímo do výuky hry na nástroj. Dále je nutné brát v potaz prostorové a akustické možnosti školy. Mezi možné vybavení můžeme zařadit mikrofony, sluchátka, mixážní pulty, zvučící techniku, příp. světelnou techniku, ale také interaktivní tabule či přístroje pro záznam zvuku.

Při analýze dostupných možností však nesmíme zapomínat na software, který při výuce multimediální výchovy na ZUŠ může být uplatněn.

První skupinou takového softwaru je software notační, zaměřený na vytváření notového zápisu, příp. tvorbu partitur. Profesionální notační softwary nabízí řadu funkcí k usnadnění harmonizace, instrumentace či aranže a většina z nich umožňuje také zvukovou kontrolu, tedy disponuje možností vytvořený obsah přehrát. Mezi nejvíce využívané patří Sibelius, který dokonce pomocí přídatného modulu AudioScore²¹ umí vytvářet záznam přímo z nástrojové hry nebo z mikrofону. Přídatný modul PhotoScore zase umí převést do elektronické podoby noty psané rukou nebo noty již vytištěné.²² Dalším

19 GAJZLEROVÁ, Lenka. *Multimediální technologie a jejich využití u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí školy*, s. 32.

20 SEDLÁČEK, Marek. *Multimediální technologie z hlediska jejich využití v hudební výchově na středních školách ČR*, s. 4.

21 AudioScore Lite. *Sibelius* [online]. Avid Technology, Inc., c2018 [cit. 2019-07-30]. Dostupné z: <http://www.sibelius.com/products/audioscore/lite.html>.

22 PhotoScore & NotateMe Lite. *Sibelius* [online]. Avid Technology, Inc., c2018 [cit. 2019-07-27]. Dostupné z: <http://www.sibelius.com/products/photoscore/lite.html>.

notačním programem je Finale,²³ který nabízí velmi podobné funkce jako Sibelius. Třetí notačním zástupcem je program Capella, jehož obliba v České republice byla dříve zajištěna možností nákupu multilicence na neomezený počet počítačů, což mohlo velmi dobře sloužit právě také školám. Jediným programem, který je volně šiřitelný zdarma, je MuseScore, jehož ovládání je velmi jednoduché a intuitivní, tudíž pro seznámení se s elektronickým zpracováním not je také vhodný.

Pokud bychom se zaměřili na výukové programy, nacházíme zde takové, které umožňují vzdělávání v oblasti hudební teorie, tedy disponují encyklopedickými znalostmi. Dalším typem jsou výukové programy zaměřené na hudební praxi, které pomáhají k intonačnímu, harmonickému či rytmickému rozvoji žáků. Řadíme sem např. program EarMaster či Rhythmus Trainer. Zmiňovaná společnost Sibelius nabízí také programy výukové,²⁴ a to v podobě programů Sibelius Instruments, Sibelius Auralia, Sibelius Musition a Sibelius Groovy Music. Popsaná skupina programů může dobře sloužit multimediálnímu pojetí výuky hudební nauky.

Další skupinou jsou sekvencery zaměřené na tvorbu hudby na počítači, umožňující nahrávací a editační práci. Jako příklad uveďme možnost nahrávat postupně jednotlivé nástroje na klávesovém syntezátoru a ze stopy pak vytvořit orchestrální skladbu. Vedle sekvencerů existují také programy typu Digital Audio Workstation, pomocí nichž lze hudbu nahrávat, upravovat a následně vypálit na CD nebo exportovat do MP3.²⁵

Je zajímavé nahlédnout do závěrů výzkumu²⁶ realizovaného na českých středních školách. Přestože zkoumaná cílová skupina se nedotýká základního uměleckého vzdělávání, souvisí s ním. Ukazuje se, že aplikace a využití multimediálního vybavení při hodinách hudební výchovy hraje zanedbatelnou roli a slouží pouze jako prostředek pro zpestření výuky. Evidentní je také malé povědomí učitelů o notačních a kompozičních softwarech a jejich nízké využívání v praxi.

Vzdělávací oblast Recepce a reflexe hudby je určena žákům všech zaměření v rámci hudebního oboru. Obsah této vzdělávací oblasti je podle RVP²⁷ realizován především prostřednictvím kolektivní výuky, a to např. jako předmět hudební nauka. Zařazení multimédií do tohoto předmětu se nabízí hned z několika důvodů.

Hudební nauka patří u žáků základních uměleckých škol pro svou teoretičnost mezi méně oblíbené předměty. Snaží se jí vyhnout a vzdělávací efekt je tak snižován.²⁸ Koncepce multimediální učebny pro hudební nauku může tento předmět učinit zajímavějším, ale především vyhovujícím požadavkům dnešních žáků a výuku modernizovat a zefektivnit.

23 Finale music notation software. *Finale* [online]. Makemusic, inc., c 2017 [cit. 2019-07-27]. Dostupné z: <https://www.finalemusic.com/products/finale/>.

24 Education. *Sibelius* [online]. Avid Technology, Inc., c2019 [cit. 2019-07-27]. Dostupné z: <http://www.avid.com/en/sibelius/education>.

25 Digital Audio Workstation. *Techopedia* [online]. Techopedia, inc., c 2019 [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: <https://www.techopedia.com/definition/6774/digital-audio-workstation-daw>.

26 SEDLÁČEK, op.cit., s. 29.

27 *Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*, s. 12.

28 Multimediální výuka hudební nauky. *ZUŠ Police nad Metují* [online]. [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: <http://www.zuspolice.cz/vyuziti-ict/projekty/multimedialni-vyuka-hudebni-nauky>.

Možnosti financování multimediální výuky

Následující kapitola se bude snažit vytvořit ucelený přehled a obsáhnout všechny cesty, které mohou základní umělecké školy využívat k tomu, aby byly schopné multimediální výuku svým žákům zajistit.

Když se na danou problematiku podíváme optikou toho, že námi uvažované školy jsou příspěvkovými organizacemi, tak nám zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů²⁹ shrnuje, jaké finanční prostředky může vůbec škola očekávat. Jedná se o peněžní prostředky získané vlastní činností, peněžní prostředky přijaté z rozpočtu zřizovatele, dále pak škola hospodaří s prostředky svých fondů, s peněžními dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých ze zahraničí. Ze státního rozpočtu pak škola získává dotaci na pokrytí neinvestičních nákladů na žáky.

Podněty k investování financí do zavedení a udržení multimediálních předmětů mohou vycházet nejen ze škol samotných. Rétorika některých institucí totiž může přímo vybízet k tomu, aby se k představitelům škol dostalo povědomí o možnostech rozvoje tohoto typu výuky. Někde na pomezí stojí případy, kdy škola získá jisté finanční prostředky z vnějšku a na základě vlastního rozhodnutí je investuje právě do podpory multimediální části výuky.

Následující odstavce jsou proto členěny právě podle toho, na čí straně se iniciativa pro investice do multimediálního vzdělávání nachází, či by se potenciálně nacházet měla.³⁰

1) Iniciativa vycházející ze škol

Mezi finanční prostředky, o jejichž využití může škola v jisté míře sama rozhodovat a sama je ovlivňovat, patří výnosy z vlastní činnosti a výnosy z doplňkové činnosti.

Vlastní činností rozumíme výnosy ze školného, neboli úplaty za vzdělání, a také výnosy z pronájmu či prodeje majetku. Školné je vybíráno na základě školského zákona, neboť základní umělecké školy zajišťují vzdělání, které neposkytuje stupeň vzdělání. Tato úplata je příjmem právnické osoby vykonávající činnost dané školy.³¹ Co se týká výnosů z pronájmu či prodeje majetku, pak důležitým dokumentem je zřizovací listina. Upravuje vztah mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací a je v ní také vymezen svěřený majetek, který zůstává ve vlastnictví zřizovatele, ale je předám škole k hospodaření. Jsou zde popsána práva, která škole umožní plné efektivní a ekonomické využití svěřeného majetku, dále podmínky pro případnou další investiční výstavbu a v neposlední řadě práva a povinnosti

29 Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-07-30].

30 MARTINKOVÁ, Petra. *Financování multimediální výchovy v hudebním a výtvarném oboru na základních uměleckých školách*. Brno, 2017, 77 s. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/msfaf/DP_Martinkova_Petra.pdf, s. 34.

31 Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-07-30].

spojené s případným pronajímáním a prodejem svěřeného majetku jiným subjektům.³² Zřizovací listina by měla reflektovat záměry ředitele zavádět a udržovat multimediální výuku. Prodej starého a nákup nového vybavení by mělo být řešeno co nejjednodušeji s ohledem na to, že častá obměna techniky je nutná.³³

Další možností, jak škola může na základě vlastní aktivity a iniciativy získat více finančních prostředků, je doplňková činnost. „V doplňkové činnosti školská právnická osoba vykonává činnosti navazující na její hlavní činnost nebo činnosti sloužící k účelnějšímu využití odbornosti jejich zaměstnanců a majetku.“³⁴ Vymezení okruhů doplňkové činnosti je opět uvedeno ve zřizovací listině.³⁵ Doplňková činnost musí být dle Školského zákona³⁶ vedena tak, že není omezována kvalita, rozsah a dostupnost činnosti hlavní.

2) Iniciativa na pomezí škol a vnějšku

Kromě toho, že škola může vlastními aktivitami získat více peněz, se kterými může manipulovat ve prospěch multimediální výchovy, má také možnost obracet se na osoby, a to jak právnické, tak fyzické, které škole na zřízení učeben a předmětů mohou přispět. Nemůžeme předpokládat, že by sponzoři či dárci přímo nabízeli podporu pro rozvoj multimediální výchovy. Tuto iniciativu musí mít škola, avšak peníze takto získané jsou výsledkem činnosti subjektů z vnějšku školy.³⁷

A. Sponzoring

Podle definice International Chambers of Commerce (dále jen ICC)³⁸ odkazuje termín sponzorství k jakékoli komerční dohodě, na základě které sponzor smluvně zajišťuje financování nebo jinou podporu sponzorované straně za účelem posílení své image, značky nebo produktu. Dohoda je tak oboustranně výhodná. Zjednodušeně řečeno, sponzor pomáhá sponzorovanému uskutečnit jeho akci, projekt či investici, díky čemuž pak sponzorovaný zpětně pomáhá sponzorovi naplňovat jeho komunikační cíle. Sponzorem podle ICC může být jakákoli legální korporace či subjekt.³⁹

32 Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-07-30].

33 MARTINKOVÁ, op. cit., s. 36.

34 Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-07-30].

35 Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-07-30].

36 Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-07-30].

37 MARTINKOVÁ, op. cit., s. 37.

38 *Advertising and Marketing Communication Practice*, s. 22.

39 *Ibid.*, s. 22.

B. Dárcovství

Pokud strana, která získává prostředky na své aktivity, není povinna propagovat a naplňovat komunikační cíle strany poskytující prostředky, nejedná se o sponzoring, nýbrž o dárcovství. Pod pojmem dar rozumíme něco cenného nebo žádoucího, co se skrze proces darování dobrovolně převádí z vlastnictví dárce do vlastnictví obdarovaného. Jak již bylo zmíněno, nemluvíme zde o žádné přímé protihodnotě.⁴⁰

3) Iniciativa vycházející z vnějšku

Třetí možností, jak školu obohatit prostředky na zřízení multimediálních učeben a na provoz multimediálních předmětů, je obrátit se na instituce, které stojí vně školního prostředí, avšak od výše popsaných institucí je odlišuje fakt, že svou vlastní rétorikou školám mohou poskytnutí financí přímo nabízet. Jisté zapojení školy samozřejmě při vyhledání, zpracování a administraci projektů nutné je, avšak samotná iniciativa multimédia na školách podporovat vychází z vnějších institucí.⁴¹

A. Nadace a nadační fondy

„Účel nadace může být veřejně prospěšný, spočívá-li v podpoře obecného blaha, i dobročinný, spočívá-li v podpoře určitého okruhu osob určených jednotlivě či jinak.“⁴²

V roce 2016 vznikl Nadační fond Magdaleny Kožené, který si klade za cíl zviditelnit systém uměleckého vzdělávání, pomoci dalšímu růstu uměleckých talentů a podpořit ZUŠ v jejich nadstavbových aktivitách. Zakladatelka nadačního fondu Magdalena Kožená rozhodnutí podpořit základní umělecké školy zdůvodňuje tak, že tyto školy jsou tradiční součástí kulturní identity. Podle Kožené⁴³ představují „nenahraditelné prostředí, kde se děti setkávají s uměním a mají příležitost jej systematicky poznávat.“ S rozvojem základního uměleckého vzdělávání podle ní souvisí také rozvoj kulturnosti české společnosti.

Kromě toho, že nadační fond chce podpořit zviditelnění českého základního uměleckého školství a vyhledávání talentů, mezi cíli nacházíme také podporu ZUŠ při vytváření vlastních projektů a budování moderního uměleckého vzdělávání.⁴⁴

40 BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*, s. 80.

41 MARTINKOVÁ, op. cit., s. 40.

42 Zákon č. 89/2012 občanský zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-07-30].

43 Nadační fond Magdaleny Kožené. *O nadačním fondu Magdaleny Kožené* [online]. C. E. M. A., c2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <http://www.kozena.cz/nadacnifond>.

44 Ibid.

B. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, kraje, obce

Konkrétně pro oblast základního uměleckého vzdělávání Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále MŠMT) dotační programy nevypisuje.⁴⁵ Přestože se tak může zdát, že zařazení této instituce do oddílu popisujícího iniciativu z vnějšího prostředí škol není správné, stojím si za ním. Potenciál zde totiž existuje a má to být právě ministerstvo, kdo iniciuje modernizaci výuky a podpoří ji. Je otázkou dalšího zkoumání, zda MŠMT na oblast multimediální výchovy na základních uměleckých školách nemá prostředky, nepovažuje ji za prioritní či nedisponuje dostatečnými informacemi o vývoji uměleckého vzdělávání.

Podobně jako MŠMT, také kraje a obce mohou svými dotačními tituly ovlivňovat financování různých oblastí.

C. Fondy Evropské unie

Prostřednictvím fondů Evropské unie jsou rozdělovány finanční prostředky určené ke snížení ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony.⁴⁶ Jak bude dále patrné, také pro financování multimediálního vybavení na základních uměleckých školách se postupně vytváří příležitosti.

V programovém období 2014-2020 se oblastí vzdělávání zabývá primárně operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Jedním z jeho východisek jsou nedostatky ve vzdělávací infrastruktuře, konkrétně je zde zmíněno, že využití digitálních technologií na školách je na nízké úrovni.⁴⁷ Pravdou je, že problematika základních uměleckých škol zde není explicitně rozváděna. Program reaguje především na situaci na středních a vysokých školách a ve výzkumné činnosti, nicméně mezi příjemci, kteří budou podporováni, jsou zmíněny také školy a školská zařízení v oblasti základního uměleckého vzdělávání.⁴⁸ Prioritní osa 3 je zaměřena na podporu regionálního školství a mezi priority patří mimo jiné také rozvoj schopnosti práce s digitálními technologiemi.⁴⁹ Z operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání žádá společnost Portedo o.p.s. financování projektu Podpora uměleckého vzdělávání.

Portedo o. p. s.

Obecně prospěšná společnost Portedo o. p. s. funguje od roku 2013. Její snahou je podpořit rozvoj základního uměleckého vzdělávání v České republice. Vznik společnosti byl reakcí na to, že mnoho ředitelů dosud nevyužívá možnosti financování svých projektů

45 Dotační programy. *MŠMT ČR* [online]. Praha: MŠMT, c2013-2019 [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dotacni-programy>.

46 Informace o fondech. *Strukturální a investiční fondy. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*. [online]. Praha: MMR ČR, c2019 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>.

47 *Operační program Výzkum, věda a vzdělávání*, s. 10.

48 *Ibid.*, s. 92.

49 *Ibid.*, s. 80.

ze zdrojů strukturálních fondů Evropské unie, neboť se neorientují a nemají přehled v grantových výzvách. V některých krajích České republiky dokonce neexistují žádné poradenské organizace specializující se na poskytování služeb právě základním uměleckým školám.⁵⁰

Činnost Porteda o.p.s. pokrývá tři oblasti. První z nich je poradenství v oblasti přípravy, realizace a vyúčtování projektů s akcentem především na oblast fondů Evropské unie. Dále se společnost zaměřuje na podporu a zajištění propagace aktivit základních uměleckých škol a za třetí podporuje vytvoření a správu informačních webových stránek podporujících aktivitu základních uměleckých škol.⁵¹

Nejvýraznější aktivitou v programovém období 2014–2020 je příprava platformy Podpora uměleckého vzdělávání v České republice. Ve spolupráci se školami byly připraveny dva projektové záměry, a to Podpora uměleckého vzdělávání pro rovné příležitosti a Podpora digitálních technologií v uměleckém vzdělávání. Na první projekt byla žádost o dotaci podána v roce 2017, na druhý v roce 2018, a to v obou případech v rámci operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.⁵²

Pro účely tohoto článku je významný především projekt Podpora digitálních technologií v uměleckém vzdělávání.

Projekt podpora digitálních technologií v uměleckém vzdělávání

Projekt si klade za cíl analyzovat úspěšné aktivity v zahraničí, hledat nové metody výuky a vytvořit databázi zkušeností. Účastníkům nabídne možnost seznámit se s moderními technologiemi, jako jsou výukové a notační softwary, střičny či zvukové banky. Na přípravě záměru spolupracovalo 51 základních uměleckých škol, což je více než 10 % všech základních uměleckých škol v České republice. Zapojeno bylo také dalších 14 škol, a to konzervatoře, základní školy či gymnázia. V rámci projektu je identifikováno 9 klíčových aktivit. Základních uměleckých škol se dotýkají především čtyři z nich – Výuka hudebních předmětů na ZUŠ s využitím digitálních technologií, Zavedení zvukových studií do výuky na ZUŠ a konzervatořích, Multimediální tvorba na ZUŠ a také Grafické studio jako součást výtvarného oboru ZUŠ.⁵³

V rámci aktivity Výuka hudebních předmětů na ZUŠ s využitím digitálních technologií budou vytvořeny dva moduly pro hudební nauku a jeden modul pro zvukovou tvorbu. Součástí modulů pro hudební nauku je vybavení učebny 10 žákovskými stanicemi, zvukovou kartou, MIDI klávesnicí, mikrofonom, sluchátky a výukovými softwary. Tyto stanice

50 Historie. *Portedo o.p.s.* [online]. Informační portál ZUŠ, 2013 [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: http://www.portedo.cz/historie2_cz.html.

51 Ibid.

52 Projekt podpora uměleckého vzdělávání pro rovné příležitosti. *Informační portál pro umělecké vzdělávání* [online]. Informační portál ZUŠ, c2017 [cit. 2019-07-25]. Dostupné z: http://eurohudebka.cz/projekt_rovne_prilezitosti.html.

53 Projekt podpora digitálních technologií v uměleckém vzdělávání. *Informační portál pro umělecké vzdělávání* [online]. Informační portál ZUŠ, c2017 [cit. 2019-07-25]. Dostupné z: http://eurohudebka.cz/projekt_podpora.html.

budou propojeny s učitelkou stanicí, doplněnou o projektor, tiskárnu, datové úložiště, příp. interaktivní tabuli. Počítá se také s možností pořízení tabletů pro každého žáka. V modulu pro zvukovou tvorbu se předpokládá pořízení učitelské stanice a 4 žakovských stanic s počítačem, zahrnujících externí zvukovou kartu, MIDI klávesnici s klávesami, sluchátka, sadu mikrofonů, výukové programy, střížnu zvuku a notační program. Navíc bude vytvořen návod, jak realizovat studijní zaměření Elektronické zpracování hudby a zvuková tvorba, a metodické materiály pro hudební nauku s využitím digitálních technologií.⁵⁴

Aktivita Zavedení zvukových studií do výuky na ZUŠ a konzervatořích zahrnuje vybavení poloprofesionálního zvukového studia. Dílčími cíli je také vytvoření návodů a studijních materiálů, které pomohou plně využít možnosti zvukových studií, pořádání seminářů na téma zvuková tvorba a záznam zvuku či realizace e-learningových kurzů.⁵⁵

Mezi cíle aktivity Multimediální tvorba na ZUŠ patří shromáždění a publikace dobré praxe v oblasti multimediální tvorby na základních uměleckých školách, vytvoření koncepce výuky s využitím multimediálních prostředků, dále vytvoření manuálu pro přípravu integrovaného studijního zaměření Multimediální tvorba či pro výuku volitelného předmětu, který využije multimediální prostředky. Počítá se také s realizací koncertů s využitím multimédií či soutěží žakovských multimediálních prací.⁵⁶

Poslední aktivita Grafické studio jako součást výtvarného oboru ZUŠ předpokládá budování grafických a multimediálních studií výtvarného oboru základních uměleckých škol.⁵⁷

Co se týká udržitelnosti celého projektu, zvuková studia a učebny vybavené digitálními technologiemi budou součástí výuky na školách i po ukončení projektu. Výukové materiály vytvořené v rámci jednotlivých klíčových aktivit budou volně ke stažení v digitální podobě. K dispozici budou také videozáznamy ukázkových hodin a archiv e-learningových kurzů.⁵⁸

Bibliography

Literature

BARANČICOVÁ, Svatava. *Studie současného stavu podpory umění*. Svazek I., Definice, historie, transformace, reflexe, vzdělávání a výchova. V Praze: Institut umění – Divadelní ústav, 2009. ISBN 978-80-7008-235-5.

BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2013. Expert. ISBN 978-80-247-4487-2.

54 Projekt podpora digitálních technologií v uměleckém vzdělávání. *Informační portál pro umělecké vzdělávání* [online]. Informační portál ZUŠ, c2017 [cit. 2019-07-25]. Dostupné z: http://eurohudebka.cz/projekt_podpora.html.

55 Ibid.

56 Ibid.

57 Ibid.

58 Ibid.

- GAJZLEROVÁ, Lenka. *Multimediální technologie a jejich využití u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí školy*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7608-2.
- GALL, Marina – SAMMER, Gerhard – DE VUGT, Adri. *New Media in the Classroom. European Perspectives on Music Education*. Innsbruck: Helbling, 2012. ISBN 9783850618502.
- PACKER, Randall – Ken JORDAN. *Multimedia: from Wagner to virtual reality*. New York: W.W. Norton, c2002. ISBN 0-393-04979-5.
- PRŮCHA, Jan – Eliška WALTEROVÁ – Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.
- PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.
- SEDLÁČEK, Marek. *Multimediální technologie z hlediska jejich využití v hudební výchově na středních školách ČR*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5704-3.
- SKALKOVÁ, Jarmila. *Pedagogika a výzvy nové doby*. Brno: Paido, 2004. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-7315-060-3.

Electronic sources

- Advertising and Marketing Communication Practice*. [online]. Paris: International Chamber of Commerce, 2011 [cit. 2019-07-30]. Dostupné z: <https://cdn.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2011/08/ICC-Consolidated-Code-of-Advertising-and-Marketing-2011-English.pdf>.
- AudioScore Lite. *Sibelius* [online]. Avid Technology, Inc., c2018 [cit. 2019-07-30]. Dostupné z: <http://www.sibelius.com/products/audioscore/lite.html>.
- Digital Audio Workstation. *Techopedia* [online]. Techopedia, inc., c 2019 [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: <https://www.techopedia.com/definition/6774/digital-audio-workstation-daw>.
- Dotacní programy. *MŠMT ČR* [online]. Praha: MŠMT, c2013-2019 [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dotacni-programy>.
- Education. *Sibelius* [online]. Avid Technology, Inc., c2019 [cit. 2019-07-27]. Dostupné z: <http://www.avid.com/en/sibelius/education>.
- Finale music notation software. *Finale* [online]. Makemusic, inc., c 2017 [cit. 2019-07-27]. Dostupné z: <https://www.finalemusic.com/products/finale/>.
- Historie. *Portedo o.p.s.* [online]. Informační portál ZUŠ, 2013 [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: http://www.portedo.cz/historie2_cz.html.
- Informace o fondech. *Strukturální a investiční fondy. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*. [online]. Praha: MMR ČR, c2019 [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>.
- MARTINKOVÁ, Petra. *Financování multimediální výchovy v hudebním a výtvarném oboru na základních uměleckých školách*. Brno, 2017, 77 s. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/msfaf/DP_Martinkova_Petra.pdf.
- Multimediální výuka hudební nauky. *ZUŠ Police nad Metují* [online]. [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: <http://www.zuspolice.cz/vyuziti-ict/projekty/multimedialni-vyuka-hudebni-nauky>.
- Nadační fond Magdaleny Kožené. *O nadačním fondu Magdaleny Kožené* [online]. C. E. M. A., c2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <http://www.kozena.cz/nadacnifond>.
- Operační program Výzkum, věda a vzdělávání* [online]. MŠMT ČR [cit. 2019-07-30]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/OP_VVV/Text_OP_VVV.pdf.
- PALÁN, Zdeněk. Multimédia. In: *Andromedia.cz* [online]. Andromedia.cz [cit. 2019-07-30]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/multimedia>.

- PALÁN, Zdeněk. Multimediální technologie. In: *Andromedia.cz* [online]. Andromedia.cz [cit. 2019-07-30]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/multimedialni-technologie>.
- PhotoScore & NotateMe Lite. *Sibelius* [online]. Avid Technology, Inc., c2018 [cit. 2019-07-27]. Dostupné z: <http://www.sibelius.com/products/photoscore/lite.html>.
- Projekt podpora digitálních technologií v uměleckém vzdělávání. *Informační portál pro umělecké vzdělávání* [online]. Informační portál ZUŠ, c2017 [cit. 2019-07-25]. Dostupné z: http://eurohudebka.cz/projekt_podpora.html.
- Projekt podpora uměleckého vzdělávání pro rovné příležitosti. *Informační portál pro umělecké vzdělávání* [online]. Informační portál ZUŠ, c2017 [cit. 2019-07-25]. Dostupné z: http://eurohudebka.cz/projekt_rovne_prilezitosti.html.
- Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, c2013-2019 [cit. 2019-07-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/31244/>.
- ŘÍČNÝ, Václav. Moderní multimediální elektronika. *Ústav radioelektroniky* [online]. Brno: FEKT VUT [cit. 2019-07-30]. Dostupné z: http://www.urel.feec.vutbr.cz/web_documents/studium/u3v/U3V_multimedia_01.pdf.
- Slovník cizích slov: multimediální. *ABZ.cz* [online]. ABZ.cz, c2005-2019 [cit. 2019-07-28]. Dostupné z: https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=multimedialni&typ_hledani=prefix.

Legislation

- Zákon č. 89/2012 občanský zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-07-30].
- Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-07-30].
- Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-07-30].



Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.